

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A mérsékelt antiszemita párt.

Istóczy, a nyájnélküli antiszemita bojtár, ismét új pártalakuláson töri fejét. Miután két évi bolyongás után eddigi antiszemitaival célzott nem ért, jónak látja más álca alatt folytatni a bojtárkodást és olyan legelőre terelni apró marhát, a hol nézete szerint dusabb a talaj. Elmegy a mérsékelt ellenzékiek közé és pártját »mérsékelt antiszemita ellenzéki párt« címével ruházza fel abban a feltevésben, hogy e párton régi jó czimborákkal találkozik, kik feudális és klerikális osztályérdek mellett hadjáratukban tárt karokkal fogadják az antiszemita leventék szövetségét.

És e mérsékelt szövetség felajánlását Istóczy azzal indokolja, hogy szakítani akar a legszélsőbb baloldali párttal, a hova a koalíció az antiszemita terelte. Igaza van! Nem is volt természetes az a barátság, mely az antiszemita és a függetlenségi párt között szövődött. A legszélsőbb elemek a világ minden parlamentjében buzgó hirdetői a szabadság, egyenlőség és testvériség eszméinek, holott az antiszemitaizmus mindezeknek negációja. Olyan parlamentekben, a hol a nihilizmus vagy a kommunizmus véres zászlaja alatt küzdő tábor hetvenkedik, ott az antiszemita felforgatók könnyen akadnának természetes szövetségekre; de nálunk bizony izolálva maradnak, mert úgy a szabadelvű mint a függetlenségi párt nem foghat kezét a jog és társadalmi rend elleni bujtogatók szegény legényeivel.

A mérsékelt ellenzék sem látja szívesen egy arcvonalban küzdeni vele az antiszemitaizmust; szegyenkezik, de pirja nem egyéb hideg máznál, mely nem tükrözi vissza a nemesebb kebel felháborodásának hevét.

A mérsékelt ellenzéken tulnyomólag képviselve van az az elem, mely titokban nemcsak rokonszenvez az antiszemita törekvéseivel, de ha kell áldozatokat is képes hozni a zsidók elleni gyűlöletszítás érdekében. Sokat beszélhetnénk a viszonyról, mely a mérsékelt ellenzék egyes tagjai és az antiszemita közt fennáll, de ma nem ezt tűzvéni ki feladatul, mellőznünk kell azokat az érdekes adatokat, miket állításunk igazolására felhozhatnánk.

Attérve Istóczy ur mérsékelt lépésének indokaira, azt találjuk, hogy az antiszemita vezér ropantul el van keseredve. Hazafias keblét nagy búnyomja és ki se fogy a panaszokból.

Azt panaszolja első sorban, hogy »az antiszemita párt magára lőn hagyatva a parlament többi

pártjai által.« Ez a megjegyzés igen helyes. A képviselőház tisztességes pártjai csakugyan távol tartották magukat az antiszemitaikkal való szövetezéstől. De miért? Istóczy az ő rémes fanatizmusában a »zsidó hatalom« a »zsidó befolyás« és többféle fantazmagoriának tulajdonítja e tartózkodást. Mi azonban, kik elfogulatlan megfigyelői vagyunk a parlamenti élet jelenségeinek, azt tartjuk, hogy a tisztességes pártok tartózkodása nem a »zsidó hatalom, sem a »zsidó befolyás« következménye, hanem egyszerűen annak a mélységes undornak folyománya vala, a mi minden becsületes emberben felébresztetik, mikor azt látja, hogy a hazugságot és ámitást parlamenti fegyverek gyanánt használják. Az antiszemita nagyon tévedtek, mikor azt hitték, hogy tulzásaikkal, rágalmaikkal, a zsidók hibáinak igazságtalan és gyűlöletes módon való kiaknázásával olyan áramlatot fognak előidézni, mely a vizet az ő malmukra hajtandja. A buta tömeg hitt ugyan, de az intelligencia rövid tévelygés után észre tért és megvetette az indokolatlanul rágalmazokat. Istóczynak tehát nincs joga panaszkodni az »intelligencia« félénk tartózkodása miatt. Ez a »félénk tartózkodás« ép oly természetes mint a buta tömeg vak hite. Erre a tömegre az antiszemita vezér büszke lehet, mert soha sem fogja elhagyni őt, valaminségesen nem hagy el senkit, a ki másnak pénzét, földjét, vagyonát igéri neki. Ez a tömeg, a melynek antiszemitaizmusára Istóczy oly büszkén hivatkozik, ugyanaz, mely Franciaországban a papokat lámpákra akasztotta és a mely Magyarországon az urak kazaljait felgyújtotta. Ennek a tömegnek mindegy akár az antiszemitaizmus akár a kommunizmus jelszavai alatt vezetik, csak rabolni lehessen büntetlenül.

Istóczy tehát hiába keresi fel a mérsékelt ellenzék padjait, hogy miként állítja »ezentul bármely bekés hajlamu antiszemita képviselőben egy veszedelmes hajlamu forradalmárt ne szimatoljanak«, e célzott az új pártalakítással sem fogja elérhetni. Az antiszemitaizmus akár mérsékelt, akár függetlenségi cégér alatt lépjen fel, mindig az lesz, a mi volt és a minek változatlanul lennie kell: a feudal — klerikális párt szolgálatába szegődött elv és meggyőződés nélküli veszedelmes forradalmi banda gázsága.

Istóczy az eddig felsorolt indokok mellett még azt is felhossa a »mérsékelt antiszemita párt« alakulása szükségességének bizonyítására, hogy az európai antiszemitaizmusra pillanatnyilag nem a legjobb idők járnak. Nemcsak ez fáj Istóczy urnak, de bántja érző antiszemita keblét főleg az

a körülmény is, hogy a Berlinben megjelent »Neue deutsche Volkszeitung« megbukott és volt szerkesztője, a nagy antiszemita Sonnenbergi Lieberman elhagyta hazáját és az új világba vándorolt.

Ez a szomorú historia a magyar antiszemita banda főnökét nagyon elbúsította, mert hát viganak a dolog csakugyan nem mondható.

Ámde a helyett, hogy az említett »szomorú historiából« az antiszemita helyes következtetést vonnának le, ők ellenkezőleg a lejtős úton tovább kalandoznak — és idővel még nagyobb lesz a csalódásuk.

Mert akárkivel szövetkezzék az antiszemitizmus tartós érdekközösségre sehol sem fog akadni. Felhasználják a goromba munkákra — és aztán elküldik néha bérrel, de gyakran anélkül is, hogy menjen új gazdát és új áldozatot keresni.

Azok az elemek melyek az antiszemitizmust különféle céljaikra akarták felhasználni, többé nem szorulnak szolgálataira s innen van, hogy »európai« népszerűségéből oly sokat veszített.

Ez elemek közé az egyesült ultramontan feudális párt is tartozik. Az antiszemitizmust ez kezdte és aztán átadta annak az osztálynak, mely mindenre kész és mindenre képes, a canaillenak, és midőn ez »kötelességét« megtette, az ultramontan feudális párt ismét megtagadott minden szolidaritást a gesztenyekaparó csöcselékkel.

A gondolkozni tudó intelligencia látja ezt, és elfordul azoktól a pártoktól, melyek hamis jeligék alatt lépnek a politikai porondra, hogy szennyes önérdékeiket a vak és fanatikus tömegek hatalmával megvédelmeztessék. Ime ez a tudat, mely most már minden értelmes emberben megvan, ez a tudat az oka, hogy az »európai antiszemitizmusra« pillanatnyilag nem a legjobb idők járnak.

Istóczy azt is siratja, hogy Sonnenbergi Lieberman Miksa Amerikába ment. Igaza van, csak sirassa a szegényt. Nem lehet tudni, mi sors vár Sonnenbergi Liebermann Miksa urra az új világban. Hogy oly jó dolga mint Berlinben, neki Amerikában nem lesz az több mint valószínű.

Az ostobaság Amerikában nem olyan nagy mint a filozofusok hazájában és ennél fogva az antiszemitizmus a yankeek közt kenyérkeresetet sem képezhet.

Mi tehát szintén sajnálnók Sonnenbergi Lieberman Miksa urat, ha megérdemelné. Nem érdemes a mi sajnálkozásunkra pedig azért, mert ő, a ki a zsidók ellen folytonosan azt a rágalmat szórta, hogy a hazafiság kötelességeivel nem törődnek és hogy az ubi bene ibi patria elvét ismerik el csupán, ugyanaz a Sonnenbergi Lieberman Miksa ur kapja magát és hátat fordít az ő »szeretett hazájának«, melyet a zsidó uralom alól felszabadítani akart stb. stb. és megy új hazát keresni túl a tengeren, a hol a Wacht am Rheint is csak olyan nótának tekintik mint a Hejretyutyút. Hát ez nem-e szintén az ubi bene elvének érvényesülése? Ha Sonnenbergi Lieberman Miksa ur jó patrióta, akkor neki Berlinben kellett volna maradnia — még ha ebédkor csak egy portio »Hirn mit Niernnel« udta volna lecsillapítani éhes gyomorának haza-

fias korgását; de miután ezt nem tette, újabb bizonyítékot szolgáltatott annak a már is köztudomású ténynek igazolására, hogy az erkölcsbirák sem jobbak a — Deákné vásznánál és hogy Istóczy ur talán még Kamcsatkába is kivándorolna, ha valaki 12. röpiratára a botakud atyafiak közt 10.000 praenumeranst biztosítana neki.

Istóczynak azonban e nagy veszteséggel szemben az a vigasza van, hogy »a nép antiszemita érzelmü.« Ezt mondja ő azok biztatására, kik már minden reményüket feladták. Igaza van, a nép antiszemita érzelmü, míg egyedül a papra hallgat. Mihelyt azonban rájön, hogy az antiszemitizmus ultramontan feudális osztályérdek, a papra többé nem hallgat és az antiszemita néptömeg ép olyan antiklerikális lesz mint a milyen antiszemita volt; csak hogy akkor nagyobb lesz a gyűlölet, mert a klerusnak több a bűne mint a zsidónak és mivel a mindennapi forgalmi élet a zsidónak alkalmat nyújt nemcsak irigy ellenfelet, hanem tiszteletet és becsülést is szerezni.

Mintha Istóczy maga is sejtené, hogy a »nép antiszemita érzelmü« nem az az erős vár, amelybe bizni leherne, körültekint, hogy más osztályok közt felfedezze szövetségeseit. Az intelligencia szerinte félénk, az európai áramlat kedvezőtlen, az ultramontan feudálisok háladatlanok, a kommunisták és nihilisták pedig nem kormányképesek. Hát hol keressen egy olyan nagy férfit szövetséget mint Istóczy, a ki vezér is, kormányképes is, népszerű és rettegett is akarna lenni? Nem marad más mód, mint megváltoztatni »az akció modorát«. Ezt hirdeti most a 12. röpiratban, midőn Magyarország politikusait felszólítja, hogy az ő »mérsékelt antiszemita ellenzéki« programjához csatlakozzanak. Mérsékelttség az akció modorára nézve! Mily csalfa hitetgetés! Olyan beszéd, mintha valaki azt mondaná egy nőről, hogy mérsékeltlen hü házastárs. Az antiszemitizmus lényege a legszennyesebb forradalmi érdek minden áron való érvényesítése, a mely ha mérsékli magát, kétfelé is csal: azt is akinek szolgál, és azt is, a kit támad. Mérsékletük tehát keveset fog használni az antiszemitizmus ügyének. Ellenkezőleg: eltemeti. Egyébként nekünk mindegy akár mérsékli magát, akár marad olyan vad, a milyen volt; az antiszemitizmusnak, bárminő legyen is az akció modora, jövője nincs, mert nélkülöz minden politikai, társadalmi és erkölcsi alapot. A zsidóság elleni bujtogatással lehet ugyan az ultramontan feudális osztályérdeket egyideig szolgálni, de nem lehet ezt a zsidózkodást állam és társadalmi rendet megváltoztató elvek tárgyává tenni. Politikai pártnak elvének, meggyőződésének, erkölcsi alapjának kell lennie, hogy gyökeret verhessen a nép szívében. Az antiszemitizmusnak nincs elve, mert minden pillanatban mással szövetkezik, nincs meggyőződése, mert áruba bocsátja karját a legtöbbit ígérőnek és nincs erkölcsi alapja, mert rabolni akar csupán.

Az antiszemita pártnak tehát pusztulnia kell akár vadnak akár mérsékeltnek címezteti magát.

Bogdányi.

Hitközségi mozgalmak Ungváron.

Ungvárról írják nekünk: A szemfényvesztés végre valahára lejárt magát. A községi ügyek körüli rendtelenség, az anyakönyvvezetési ügyben hosszú ideig uralkodott pongyolaság végre megboszulva magát, és az autonómia jelszava alá rejtőző, Reich Ignatz kezében sütkérező ungvári orth. község elbizakodottságában tanusított pöffeszkedő magaviselete — megkapta kiérdemelt jutalmát az augusztus 17-én megtartott ungmegyei közgyűlésen.

A közoktatásügyi miniszter jun. 23-án kelt nagyfontosságú körrendelete óta az anyakönyv-ügy rendezését illetőleg, az itteni orth. község főnökei, nem is képzelhetvén más esetet, mint hogy a számára nézve kisebb haladó párti község anyakönyvével együtt erőszakkal fog majd beolvasztatni az ő községükbe, — hallani sem akartak az ezen eshetőségtől korántsem remegő, hanem békülékeny szellemtől áthatott haladó pártiak egyezkedési ajánlatáról, — és már azon törték fejüket, mit csinálnak majd a »haladó pártiak fattyuival«, — vajjon külön lapot adjanak majd ezeknek az anyakönyvben, nehogy megfertőztessenek valahogy az orthodox ujszülöttek az anyakönyvbéli szomszédságtól. A megye legfőbb tisztviselői azonban megsokallván az évek hosszú során elkövetett visszaéléseket az anyakönyvi kivonatokat illetőleg, az augusztus 14-én megtartott állandó választmány ülésén elhatározták, hogy ajánlatba hozzák a vallás-és közoktatásügyi miniszternek, miszerint vétessék el az anyakönyvvezetés joga az orthodox hitközségtől, melynek lelkésze még egy árva szót sem képes írni, s így az anyakönyvet egy alárendelt közeg által kénytelen vezetetni, — és adassék az egész ungvári járás anyakönyvének vezetése a haladó községi hitszónok minden tekintetben megbízható kezeibe.

Az orthodoxok ezen határozatról tudomást nyervén, azonnal összedugták fejeiket, miként lehesen ezen határozatot megbuktatni a közgyűlésen, — fogadtak is néhány prókátort, kik busás jutalomért vállalkoztak az orthodox anyakönyvvezetése védelmének népszerűtlen és gyászos szerepére. Sőt ezek leghatalmasbja Mocsáry Géza stentorhangon olvasta el a haladó község gondnokának lapunk múlt számában közlött körlevelének első kikezdését, melyben a hitfelei felserkentése céljából az elmúlt idők rossz gazdálkodására utalt, hogy abból tőkét csináljon a haladó hitközség ellen. Jelen voltak a megyegyűlésen az orth. párthoz tartozó virilisták valamennyien, kikkel a városi képviselőket képező bizottmányi tagok is — szavaztak, de mind ez nem használt. A megyegyűlés derék alispánunk elnöklete és minden jót előmozdító, kitűnő főjegyzőnk vezetése alatt, tulnyomó többséggel az állandó megyei bizottság véleményadását határozattá emelte, — és így reméljük, hogy a közoktatásügyi miniszteriumban ezen határozat jóváhagyása mellett, nem lesz többé panasz az ungvári járás zsidó községeinek anyakönyvvezetése ellen.

Ezen megérdemelt győzelem nemcsak a haladó községet tölti el örömmel, hanem az orthodox elnevezés nyügét akarva nem akarva viselő mérsékelt elemnek is elégtételül szolgál saját pártjának fanatikusai ellenében, — kik merev álláspontukkal a két hitközség egyesülését lehetetlenítették.

B-i.

A nagykárolyi izr. iskola.

Nagy-Károly, aug. 38. A ki a n.-károlyi zsidófelekezet mai tanügyét összehasonlítja az ezelőtti csak 6—7 évvel is, lehetetlen, hogy a legnagyobb öröm és megelégedés meg ne szállja szívére az ezelőtti állapotok gyors, gyökeres és kedvező megváltoztán.

TÁRCZA.

Dr. Neményi Ambrus.

— Az „Egyenlőség“ tárczája. —

A politika s az irodalom terén a fiatalabb nemzedéknek egyik legkitűnőbb tagját mutatjuk be az olvasónak Neményiben, kit örömmel vallunk felekezetünk hívének és harcosának. Kiváló tevékenységben gazdag életéről e fiatal képviselőnek, kinek nevével közel egy évtized óta igen gyakran találkozhatott a sajtóban a magyar olvasó, a következőket jegyezzük fel.

Dr. Neményi Ambrus született 1852-ben Péczelen, Pestmegyében, igen szegény sorsu szülőktől. Elemi és gymnazialis tanulmányait sok nélkülözéssel küzdve, végezte, de épen e körölmény javára szolgált, mert a szép tehetségű és komoly törekvésű ifjút önerejének teljes kifejtésére utalta, úgy hogy mire az érettségi vizsgálatot letette, már kezdett a hirlapokba írni, magvas és szellemes dolgozataival figyelmet kelteni és tért foglalni. Mint hirlapíró csakhamar igen jó anyagi possitót teremtett magának. Más ember ezzel megelégedett és itt megállapodott volna, de ő mikor ez meg volt, 1873-ban látkörének szélesbitése, ismereteinek s tanulmányainak gyarapítása, szóval önkiképeztetésének folytatása céljából külföldre ment ki, hol három évet töltött részint Francia-és Németországban, részint Angliában. Felsőbb tanulmányainak legnagyobb részét a bécsi egyetem és a párisi Collège de France-on végezte.

Visszajött aztán ismét, megrakottan mint a méh, gazdag ismeretekkel, hogy azokat itthon hasznosítsa. Első lépése az volt, hogy a budapesti tudomány-egyetemen iényes sikerrel szerezte meg a tudori oklevelet. Csak miután így elérte a legmagasabb tudományi fokozatot, kezdett el dolgozni igazában. Nyolcz éve, hogy a nagy tekintélyű „Pester Lloyd“-nak vezércikkíró főmunkatársa. Már az is kötetekre megy, a mit e lapba ezen idő alatt dolgozott. Nem fordult elő a közkormányzat valamennyi ágában kérdés, a miről publicistikai hivatottsággal ne irt volna, még pedig tartalmasan, magvasan és szépen, mely tulajdonok csak kiváló írói tehetségek vonásai szoktak lenni.

Miért is cikkei a legolvasottabbak közé tartoztak s tartoznak a hazai sajtóban. — Nem egyszer leszállt a »vonal alá« s érdekes, szellemes tárczákat irt társadalmi kérdésekről, még pedig oly írói bravourral, hogy a legkitűnőbb belletristának is becsületére váltak volna, — annyival nagyobb hírnevet szereztek e tárczák Neményinek ki első sorban a politikai irodalom munkása.

Időközben ujjabb meg ujjabb utazásokat tett, közvetlen szemlélet és megfigyelés alapján megismerni az európai államok politikai-társadalmi és kulturális viszonyait. Beutazta Török-, Görög- és Olaszországot, majd Szerbiát, Romániát, Belgiumot, Hollandiát és ismét Németországot, szóval Európának majd minden részét. Miután Neményit nem hivalkodás vagy szórakozás hajhászta, hanem az ismeretszomj vitte külföldre, utazásai sem kékjutazások, hanem mind megannyi tanulmányutak voltak. Tehát dol-

Rendezetlen, anarchikus, valóságos ázsiai állapotok uralkodtak itt a fentjelzett időpont előtt az itteni hajdani rendes zsidó iskola megszűnte óta. A gyermek-kontingens egy jelentéktelen töredéke más felekezeti iskolába szorítottak be valami nehezen, a mely iskola azonban rendszerint a nélkül is tútlómve lévén, vajmi kevésbé nyújtott és nyújthatott egészséges, jó oktatást.

De ez még csak hagyján!

A nagyobb része a zsidófelekezeti gyermekeinek-értve kizárólag az elemi oktatás közébe esőket-, a fizikailag éppúgy, mint szellemileg piszkos légkörű zugiskolák, kékerek ronda helyiségeit látogatta, ott senyvedett testileg, lelkileg. Mert jó lélekkel mondhatom, mind kinek közvetlen alkalmá volt a helyeken megforogni, hogy minden egyéb történt e helyen, — csak oktatás nem! Nyaggyatás, kintzás, lelketlen dreszirozás volt ez — de nem pädagogiai elvek szerint vezetett oktatás.

A hónapoként 50 krért tanítók, oktatók egyike például, agyonkinozta a gyermekeket a sok tudni valóval, ott tartván azokat kora reggeltől-késő estig, szakadatlanul csömöszkölvén a tudományosságot, hogy a szülők követelésének molochját kielégítse.

Másika meg ellenkezőleg csaknem a gyermek véleménye, kénye-kedve alá rendelte magát ez uton akarván jó véleményt támasztani maga felől. Természetesen ilyen körülmények közt nem mentek aztán a falnak a sok tanulástól! . . .

Volt azonban ennél még egy rosszabb fokozat a tanügyi misériák skálájában, a melynél már rosszabb nem is lehetséges, nevezetesen, hogy a gyermekek, az iskola köteles gyermekek egy jó része minden tanítás nélkül lézengett. Ez volt körülbelül a helyzet képe, akkor megjegyezvén, hogy a tehetősebbekről, kik gyermekeiket rendszeren tanitatták, nem szólnak.

Ma már megváltozott a helyzet.

A régi slendrián, kvalifikálatlan tanerők helyét rendszeres szakképzett erőké váltotta fel. A büzhödt levegőjü, ronda, nedves, egészségtelen iskola-helyiség helyett rendszeres felszerelésü, kellően, az egészségügy szabályai szerint gondozott tantermeket láthatunk. A régi siketítő zaj helyett a jó figyelem, csend és rend honol a tantermeken

vagy egy-egy hazafias dal lélekemelő akkordjai hatják meg koronként az arra menők füleit.

Hát még, ha magát az oktatást akarjuk az összehasonlítás tárgyává tenni; Szent isten, ezt meg sem kísérlem! Legyen elég egyszerűen konstatálni, hogy az oktatás ma a zsidófelekezeti illetőleg, a lehető legjobb kezekben van, úgy a fiuk-, mint a leányokat illetőleg.

Ennek kétségbe vonhatlan bizonyítékát láthattuk a f. hó 16-án a fiiskolában megtartott vizsgálatok alkalmával. Gyönyörű volt hallgatni a kis tanulókat az egyes tantárgyukhoz, de főleg a magyar nyelvben a Lisser ur által vezetett 3. és 4. osztályban. A Riczcnbach ur által vezetett 1. és 2. osztály különösen a számtanban tüntette ki magát.

Hogy igazságos kritikát gyakorolhassak, kénytelen vagyok az iskola körében tapasztalt némi hiányokra rámutatni. Jelesen a testi nevelés nem tudom szándékosan, vagy csak véletlenül?! — mellőzve volt a vizsgán, a mi látszólag azt bizonyította, hogy ezen szempont a tanév alatt teljesen figyelmen kívül hagyatott.

S ha ez így van, úgy elég rosszul történt ez így!

Ajánlom az illetékes egyének figyelmébe e körülményt! A t. iskolaszék s főleg ennek lelkes elnöke Brodi Lajos ur figyelmét felhívom azon körülményre, hogy egy nyújtót csináltasson az udvarra, s esetleg egy kötélháromszöges-trapezt — csináltasson, — vagy vegyen készen, a mi sem kerül sokba, a mely eszköz esetleg, minthogy egy álvány egy kicsit költséges, egyelőre a tanterembe is elhelyeztethető lenne.

A tanító urak figyelmébe azt ajánlom jóindulattal, hogy addig is, míg az iskola beszerezhetne holmi torna-eszközöket egyes, különösen megfeszítettebb munkálkodással járt órák között egy kis testmozgást csináltassanak a gyermekekkel, így p. fej-, nyak-, kéz-, törzs- és labmozdulatokat. Ez egy krajczárba se kerül, s kimondhatlan jó hatást tesz a gyermekekre, rugékonnyabbá teszi nemcsak a testet, de a lelket is. A gyermek vidámabb, fürgébb, és fogékonyabb lesz ez által.

A vizsgálatott mindvégig igen szép közönség hallgatta minden társadalmi osztályból s egyaránt férfiak és nők mondhatom élénk érdeklődéssel.

gozni, tanulni ment s visszajött újra, hogy tovább tanuljon és dolgozzék.

Jóllehet a lap, melynek ő jelenleg is főmunkatársa, naponként kétszeri megjelenésével tömérdek munkát ad, Neményi munkaereje és productivitása sokkal nagyobb, hogy sem munkásságával csak e hirlapra szorított volna; — tevékenysége messze túlhaladt annak hasábjain.

A Gyulai Pál által szerkesztett „Budapesti szemle“ tudományos folyóiratban több, igen becses tanulmány jelent meg tőle. Továbbá irt egy önálló kötetben jelent irodalomtörténeti tanulmányt („Rabelais és kora“), mely a sajtóban osztatlan dicsérettel találkozott; egy politikai tanulmányt („Parlamenti fegyelem és tekintély“), melynek számos része épen most igen érdekes; irt két kötet kisebb tanulmányt („Kortörténelmi rajzok“) és egy rendkívül nagy becsü könyvet („Das moderne Ungarn“), melynek célja volt, a nagy Németország közönségének, melyet a szászok lelketlen izgatásai és hazafiatlan bűjtogatásai irányunkban ellenséges érzületűvé tettek, bemutatni a modern Magyarországot, irodalmát, művészetét; politikai, és társadalmi viszonyait, természeti kincseit, miveltségét, szokásait s h. ladását az újabb időben. E munka, melyet Neményi szerkesztett s a melybe különböző témákról több magyar író irt, megjelenése Németországban sokban befolyt az irányunkban ellenséges és részben roszakaratu német közvélemény lefegyverezésére s ez által Neményi maradandó érdemeket szerzett a magyar nemzet irányában.

Mikor a „Schulverein“ megkezdte a hadjáratot elle-

nünk s Magyarország védelmére nem tudott senki szóhoz jutni Németországban, a hol elzárták a sajtó hasábjait a magyar nemzet védelmére irt közlémények elől, Neményi előtt megnyitk a legtekintélyesebb szemlék, így a berlini „Gegenwart“, melyben meggyőző, erős érvekkel szállt sikra a magyar nemzet védelmére az ellenséges indulatu és elfogult nagy-német közönség előtt. Idehaza mi hiába védekeztünk, a saját táborában kellett fölkeresni az ellenséget s annak szemében mondani rólunk az igazat. Neményi ezt tette. És még ezzel sem elégedett meg hanem irt ugyancsak a „Schulverein“ törekvései ellen egy polemikus röpiratot („Hungaricae res“), melynek két kiadását gyorsan elkapkodta az olvasóközönség, Mindezek oly szolgálatok a nemzetnek, melyek nem fognak feledésbe menni s melyek a legnagyobb elismerést érdemlik.

De még mindezekkel nem merítettük ki Neményi munkálkodását. Több éven át pesti és bécsi levelezője a Gambetta által alapított francia vezérlapnak, a „Republique Francaise“-nak s a „Nouvelle Revue“ tudományos folyóiratnak, melybe a magyar parlamentről hasszabb tanulmányt irt. Ujabban meglelent ugyancsak Neményi tollából Budapesten és Berlinben magyar és német nyelven „A francia forradalom hirlapirói és hirlapirodalma“ című kitünő munka, mely mig egyfelől arról tesz fényes tanúságot, hogy szerző alaposan tanulmányozta a francia forradalom korszakát, másfelől nagyban emelte írója hírnevét.

Ilyen kiváló irodalmi tevékenység után eljött ideje annak, hogy Neményi a közügyek szolgálatának gyakor-

S most hadd fejezem ki a közügy nevében őszinte elismerésemet Bródi Lajos, ügyvéd, illetőleg, iskolaszéki elnök urnak, mert ő volt az, kinek oroslánrésze van azon érdekekben, hogy a fent e esetett miseráblis állapotok már ma oda fejlődtek, a hol ma napság vannak . . . Vas kezekkel, törhetlen erélylyel ragadta meg a felekezett tanügyét, melyet, minthogy rajta kívül a hivatottak közül vajmi kevesen támogattak, iránta nagyon kevéssé érdeklődtek, nagyon gyakran fenyegetett a visszaesés, elsilányulás veszélye: — mindamelllett ő diadalmasan vezette ki azt a megsemmisülés posványából s ellehet mondani, hogy virágzóvá tette.

A vizgát is most ő vezette ép oly jóindulattal, mint szakavatottság- és erélyes tapintattal reggeltől estig szüntelenül vizsgálván. Vizsga végével a gyermekedekhez buzdító beszédet intézett, sőt azokat a maga zsebéből nagyon helyes paedagogiai érzékre mutató tárgyakkal, kisebb szerű tanszerekkel megajándékozgatta. Ugyancsak elismerő és buzdító szavakat intézett a tanítókhoz, a mit azok meg is érdemelték. Kivánom, hogy a mindenható sokáig éltesse Bródi Lajost a közügy, a hazajavára.

Herman J.

HIREK.

— A Pesti Hirlap a debreczeni izr. st. quo hitközség ellen izgatva, azt állítja, hogy a nevezett község rabinusa a király születése napján német szónoklatot tartott a zsinagógában. Megengedjük, hogy ez hiba, főleg olyan városban mint Debreczen a hol a zsidók magyarul jobban beszélnek, mint németül. De nem is a debreczeni zsidók kívánata volt az, hogy a nevezett rabbi németül szónokoljon, ők kétségtelenül inkább szerettek volna magyar beszédet hallani, de — fájdalom a pap még a régi iskolából való s így alig tud egy pár szót magyarul. A Pesti Hirlap tehát nagyon helyteleuül rőtta meg a hitközséget, melyben daczára a Papp német beszédének sokkal magyarabb szellem uralkodik mint a Pesti Hirlap szer-

lati terére, az íróasztaltól a zöld asztalhoz lépjen. Legelőbb is Budapesten, az ország fővárosában fordult feléje a közfigyelem. 1882-ben Neményi megválasztott fővárosi törvényhatósági képviselőnek, ki itt is csakhamar arravalóságának adta csattanós bizonyítékát. Felvette ugyauis az évek óta sikertelenül vitatott lakásügyi kérdést s mint bizottsági előadó, nagyszabásu jelentést irt róla mely az egész kérdést -előleli, konkrét javaslatokat tett, melyek a fővárosi képviselőlet által hosszú vita után csaknem változatlanul fogadtattak el. A lakásügy főfontosságú kérdések közé tartozott a magyar fővárosban s ennek szerencsés megoldása nem csak szorosán összefügg Neményi nevével, de egyenesen neki köszönhető.

Következett aztán megválasztatása orsz. képviselőnek a szilágy-csehi kerületben, a legutóbbi parlamnti általános választások alkalmával, — Papp György tulzó oláh nemzetiségi ellen. A kerület összes magyarsága mint egy ember, pártkülömbőség nélkül sorakozott a kitünő fiatal jelölt mellett. Számos odavaló 48-as párti vezérférfiu csakhogy a magyar jelöltet győzelemre segítse, egész odaadással segítette elő Neményinek, a kormánypárti jelöltnek megválasztását s győzelmében igen nagy részök van. Nemes és szép cselekedet volt ez tőlük. De kaptak is olyan képviselőt, kire a szilágy-csehi kerület büszke lehet; olyant kihez hasonlóval csak igen kevés kerület dicsekedhetik.

Sz. N.

kesztőségében, hol, habár magyarul(!) irnak azért mégis a Légrádi szellem uralkodik, a mely szellemnek közelebbi ismertetése céljából csak annyit említünk, hogy prae-numeracionális évnegyedek elején szörnyü filoszemita cikkekkel irat, azután pedig, miután a zsidó előfizetők az ujitást már teljesítették, rákezdeti a zikczene zakczenét. A munkatársakat pedig, kik az elvtelenség ellen züglődnak irgalmatlanul elküldi. A legfurcsább azonban, hogy olyan lap szidja a németül beszélő zsidókat, a melynek kiadó tulajdonosa még maig sem tud magyarul beszélni daczára, hogy több év óta magyar zsurnalisztákkal van dolga és a mellett tejárus is, mely minőségben a kofaktól is tanulhatott volna egy kis nyelvtudományt. Ezek után kérjük, joga volt-e Légrádi urnak a debreczeni zsidók ellen izgatni? Mi azt hisszük, hogy a debreczeni zsidók bizonyára nem érdemelték.

— A budapesti izr. tanítóképezde. A következő sorokat vettük: Tekintetes szerkesztő ur! Az izr. központi iroda titkárja Simon József ur nagyon ért a pasáskodáshoz, főleg mikor tudja, hogy erőszakos eljárása ellen felelőségre nem vonják. Itt van például a budapesti tanító képezde, mely az iskolalapból tartatik fenn és melynek az lenne hivatása, hogy a magyar zsidó fiatalságnak oly nevelőket adjon, kik minden tekintetben megfelelnek magasztos hivatásuknak. És e helyett mi történik? Simon ur, ázon ürügy alatt, hogy »spórolni« akár, két tanszéket betöltetlenül hagy, és elhalmozza a tanárokat annyi teendővel, hogy legjobb akaratuk mellett sem képesek a különféle igényeknek eleget tenni. Hogy Simon ur kinek »spórol« az rejtély, mert hiszen senkinek sem számol, s így természetesen senki sem tudhatja, hogy hát hol van a megtakarított összeg. De eltekintve Simon urnak »spórolási« rendszerétől, sajátságosnak tünik fel, hogy Simon ur, a ki, tulajdonképen még mind prokátor is csak a középszerűség mértékét üti meg, mondjuk roppant sajátosságos, hogy miért türik meg az ő pasáskodását oly intézet vezetése körül, a hol jeles szakférfiaknak, többek közt Kármán tanárnak is, vannak beseszólási jogaik. Ne csodálkozzunk tehát ha az izr. tanítóképezde, mely egykor minta intézet volt, rohamosan sülyed. Sok bajt okozott már Simon ur tapintatlansága és feltolakodó arroganciája a magyar zsidóságnak; de még a t. eszlári perben elkövetett baklövésai sem voltak oly károsak mint a tanító képezde körül tanusított eljárása. És a magyar zsidóság tétlenül nézi e férfiu szereplését, tudja, hogy egész léte törvényellenes — mégis halgat.

— Bergerné. Egy közveszélyü nő kiutasításáról újságotk e héten, kiről egy füst alatt azt is irták, hogy zsidó. Ez nem igaz és nem egyéb roszakaratu fogásnál. Bergerné született Kolovratek Amalia soha sem volt zsidó, ezt azt hisszük fölösleges külön kiemelnünk, miután neve „Kolovratek« ugyis minden kétséget kizár.

— A nyitrai polgári fiu- és leányiskola, mint Nyitráról irják, a nagyméltóságú m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszterium f. é. 14507. sz. a. kelt rendeletével megnyerte a nyilvánossági jogot.

— A minta-miniszterium. A következő mulatságos historiát beszélnek nekünk. E héten egy kioszkbeli kávézó asztalnál (ahol sok idegen uri ember megfordul) egy előkelő állásu öreg ur panaszkodott nagy keservesen: Megnéztem tegnap a kiállítást, de biz én őszintén bevallom, nem amiatt jöttem, hanem sürgős és nagyon fontos ügyem van a miniszteriumban. Az első dolgom az volt, mihelyt megérkeztem reggel a vonaton, feketébe csaptam magamat s beállítottam a miniszteriumba. Egy szobába nyitottam, ahol egy pocokos, penészszerű ur szuszogot a diványon fekve s egy másik keszeg kinézésü pedig járkált fel s alá cziga-

retlizve. — Mi tetszik — kérdé a keszeg kinézésü tótos diadalektussal. (No, ez bizonyosan Sárosmegyéből való.) — A nagyméltóságú urat ke-
resem — mondám. — Az nincs itt, sőt nem is lehet itt, mert beteg. —
Akkor az államtitkár ural szeretnék beszélni. — Az még ugy sem le-
het itt, . . . mert még meg sincs. — Hát a tanácsos ur? — No az meg
épen nem lehet itt, mert már meghalt. — De hát ki van itt akkor? kér-
dém kissé ingerülten. A keszeg-képü gondolkozott egy darabig némi
kontemplálás után habozva felelte: Hát mi vagyunk itt. És gyanakodva
végig nézett maga-magán az átellenes tükörben, ha valóban ott van-e.
— A Dörner-Kovács féle ügyben jöttem. — Az nincs itt! — Dehogy
nincs kérem. Hiszen itt van róla az iktató szám még a mult évről 13275
— 1884. — Az akkor meglehet — szólt megdöbbenő orrhargon — de
hát aztán? — Szeretném tudni, mi történt ebben az ügyben? A keszeg-
képü nagyott fujt a cigarettliből s aztán haragosan csapta ki a csutká-
ját a nyitott ablakon. — Semmi sem történt — mondá dölyffel — mi-
csoda jogon examinál ön bennünket? Itt nem szokott semmi történni.
. . . . „Melyik miniszteriumban volt ez?“ kérdé egy naiv hallgató
az asztaluknál. „Ejh no — kiállott közbe nevetve az egész társaság —
hiszen a gyerek is kitalálhatja, hogy ez az igazságüg miniszte-
riumnál történt.“ . . . Valami hát még ott is szokott történni.

„Az Anker.“ A legutolsó évi zárlat szerint a halálesetre nyere-
ménnyel biztosítottak az évi díj 25%-kát kapják osztalékképen. Az
1885-ik évben lejárt gyermek-biztosításokra (E. táblázat) 37.2% nyere-
mény osztalék esik s így minden biztosított 1000 frt helyett nyere-
ménnyel együtt 1372 frt fizettetett. Folyó év július hóban 656 bevallás
1.417,664 frt összeggel lett benyújtva. Kiállított 740 szerződés 1,568,418
frt tőkéről. 1885. január 1-től benyújtott 4903 bevallás 10.789,867 frt

összeggel, s kiállított 4673 szerződés 10.801,961 frt tőkéről. A biztosí-
tási állomány 1884. végével 73914 szerződésben 139.264,818 frt volt.
Fennállása óta a társaság lejárt biztosítások után 40 millió frtot fizetett.
Díjtáblázatok s felvilágosítások a magyarországi vezérügynökségnél Bu-
dapest, V., Gizella-tár 6. szám alatt nyerhetők.

Szerkesztői üzenetek.

Nemo. Az első levelezési lap kezeinkhez nem került, annak tar-
talmáról tehát tudomást nem vehettünk. A mi az e heti sorokat illeti
legnagyobb sajnálattal kell kijelentenünk, hogy a vádat abban az alak-
bau kiadnunk nem lehet. Ez ügyről alaposan kell írni és minden olda-
járól megvilágítani, különben hatást tenni nem lehet. A kért „felhívást“
nem küldhetjük el, mert nekünk csak egy példány áll rendelkezésünkre.

St. S. H. Samson. Rendben van.

Á. Nagyvárad. A cikk nem aktuális jellegű és azért közölhe-
tetlen. A szóban forgó fordítás, mint már említettük, közlésre volt
szánva, de közbejött technikai akadályok miatt mellőzni kellett. A fo-
rdítás aztán később tévedésből a papirkosárba került, a hol el is
veszett.

S. B. Pozsony. A P. Hirlap kiadója zsidó volt és most zsidók társa-
ságában filo, keresztények közt pedig antiszemita.

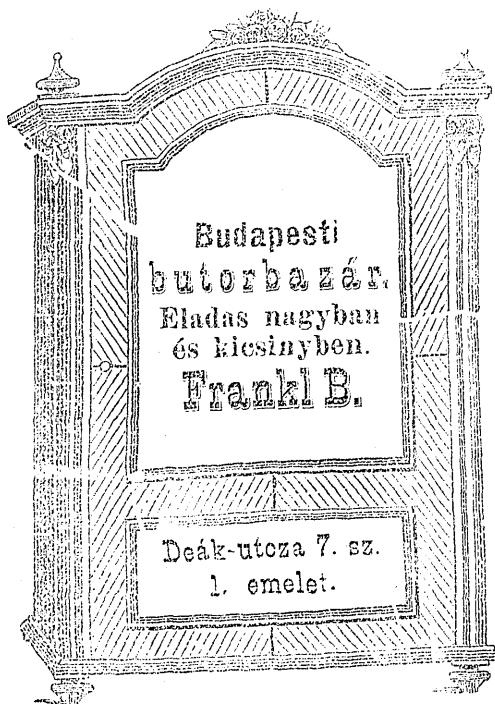
Justus. Lapunk e heti számában találja. A figyelmeztetést min-
denesetre köszönjük.

D. E. urnak Szeged. Majd másképp lesz az még egyszer. Tü-
relem!

H i r d e t é s e k.

28. csoport a kiállításban.

A czimpe tessék figyelméi!

Nagyszerű butor-eladás.

A helyiség átalakítása végett a nagyszerű butor-
raktár mélyen a bevásárlási ár alatt eladva lesz. Nagy
raktár szabadalmazott gyermeköltöző szekrények-
ben fürdő-berendezéssel és mázolt előszoba-beren-
dezésekben.

GUMMI és HALHÓLYAG.

Legfinomabb és legbiztosabb elővigyázati készülék minden
következmény ellen, csak valódi párisi garantiroztatik, tuczatja
1, 2, 3, 4 és 5 frt. — Legfinomabb párisi óvó-szívacskák. tu-
czatja 2, 3 és 1 frt. — Legfinomabb hölgy-preservatífs, darabja
2 frt. Kitűnő szupeusoriumok darabja 1 frt, 1 frt 50 kr, 2 frt és
3 frt. — Küldi titoktartás mellett, használati utasítással

Jul. Reif, spezialista, WIEN,
IV., Margarethenstrasse 7.

!TERNO! TERNO!

Mihalik János matematikus Budapest, kerepesiut 74 sz., I. em. 7. ajtó.

Mihalik János név ma már világszeret hangzottatik! „Mihalik
János“ a jelenkor jelszava! Ifjak és öregek már jól ismerik a híres
számművészt Mihalik János urat, aki magasztos műveletei által a leg-
szébb babérokat aratott. Ahol csak ember birtelenül gazdaggá lett,
minden bizonynyal Mihalik ur nevezetik mint jöltevé; ahol csak terno-
nyeremény éretik el, ott ismét csakis Mihalik ur az, aki a nyereményt-
hozó számokat kidolgozta! Nincs is a világon Mihalik uron kívül más
oly ember, ki oly kitűnő szellemi tehetséggel bírna, hogy ezen számo-
kat, melyek a kis lottón kihuzatnak, minden biztonsággal előre kiszá-
mítani képes volna. Nincs oly tudomány vagy művészet, nincs oly új
találmány a világon, mely az összes emberiség jóllétére annyi befolyás-
sal volna, mint Mihalik ur számképletei, melyek már ezer meg ezer
embert gazdagítottak, boldog jóllétbe juttattak. De tul is haladják min-
den eddig létezést. Mihalik ur terno-combinatioi, melyek valóságos re-
mekműveknek mondhatók. Nem csodaszéri-e azon eset, hogy én mint
szegény ember utolsó pénzzel 50 krajezárral tettem meg a Mihalik
urtól kapott 45, 21, 19. számokat a Trieszti lottoba, mely számok a 1
hó 1-én megtörtént húzásnál ki is huzattak, és én most 2400 forintnyi
összegnek örvendhetek. Már most én is mondhatom a többiekkel: csak
is Mihalik ur hozhat nekünk áldást és szerencsét, csakis Mihalik ur a
legnagyobb számművész, csakis Mihalik ur a legnemesebb jöltevőnk,
csakis Mihalik ur menthet meg minket nyomor és inségtől és ezért
csakis Mihalik urhoz forduljon mindenki szerencseszámokért. — Bará-
taim, polgártársaim! Ijzatok haladéktalanul a híres matematikus Miha-
lik János urhoz, hogy ti is sorakozhassatok azon számtalan nyerőköz-
kik szerencséjüket s boldogságukat csakis e pártatlan férfinak köszön-
hetik. Tehát fel Mihalik urhoz! „Mihalik János“ legyen jelszavunk! —
Éljen Mihalik János ur, éljen még sok éven át szegény embertársaink
boldogítására. — Köszönetem ismétlésével maradtam kiváló tisztelettel
W u r m b r a n d t K á r o l y, nyug. állami hivatalnok Wirsolowa, főté-
4. sz. papnövelde-épületben.

Mihalik János urhoz Budapest, kerepesiut 74. sz. I. em. 7. ajtó
czimzett levelekhez kéretik 3 darab 5 kros bélyeget mellékelni válas-
végett.